

Σύλλογος Φίλων Παιδιών,
Εφήβων, Ενηλίκων ΑμεΑ και
όλων των παιδιών

«Εθελοντούμε»

Αρ. Πρωτοκόλλου: 19579/26

Τηλ. 6931261777

Αθήνα, 13 Ιουλίου 2026

ΥΠΟΜΝΗΜΑ – ΠΡΟΤΑΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Για την πλήρη διερεύνηση του περιστατικού αστυνομικής χρήσης πυροβόλων όπλων σε βάρος 20χρονου ατόμου στο φάσμα του αυτισμού στο Άργος και για τη θεσμοθέτηση υποχρεωτικής εκπαίδευσης της Ελληνικής Αστυνομίας σε θέματα αναπηρίας, αυτισμού και νευροδιαφορετικότητας

ΠΡΟΣ

1. Τον Υπουργό Δικαιοσύνης
2. Τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη
3. Τον Αρχηγό της Ελληνικής Αστυνομίας
4. Τον Συνήγορο του Πολίτη, υπό την ιδιότητά του ως Εθνικού Μηχανισμού Διερεύνησης Περιστατικών Αυθαιρεσίας, για την άσκηση των κατά νόμο αρμοδιοτήτων του και την παρακολούθηση της πειθαρχικής διερεύνησης της υπόθεσης.

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

Εθνική Αρχή Διαφάνειας (Για ενημέρωση και για κάθε ενέργεια που ενδεχομένως εμπίπτει στις αρμοδιότητές της ως προς τη διαφάνεια, τη λογοδοσία και την ακεραιότητα της δημόσιας διοίκησης)

ΑΠΟΣΤΟΛΕΑΣ

Ευρωπαϊκός και Πανελλήνιος Σύλλογος Φίλων Παιδιών, Εφήβων, Ενηλίκων ΑμεΑ και όλων των παιδιών «Εθελοντούμε»

Εγγεγραμμένος στο Ειρηνοδικείο Χαλανδρίου

Αριθμός Μητρώου: Α.Μ. 34106

Καταχωρισμένος στα ευρωπαϊκά πληροφοριακά συστήματα με Organisation ID: E10434147

ΘΕΜΑ: Αίτημα πλήρους, ανεξάρτητης, αμερόληπτης και αποτελεσματικής διερεύνησης του περιστατικού αστυνομικής χρήσης πυροβόλων όπλων σε βάρος 20χρονου άοπλου ατόμου στο φάσμα του αυτισμού στο Άργος – Πρόταση θεσμοθέτησης υποχρεωτικού εθνικού προγράμματος θεωρητικής και βιωματικής εκπαίδευσης των στελεχών της Ελληνικής Αστυνομίας σε θέματα αναπηρίας, αυτισμού, νοητικής αναπηρίας, ψυχοκοινωνικής αναπηρίας και νευροδιαφορετικότητας

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΟΣ

Αξιότιμες κυρίες,

Αξιότιμοι κύριοι,

Ο Ευρωπαϊκός και Πανελλήνιος Σύλλογος Φίλων Παιδιών, Εφήβων, Ενηλίκων ΑμεΑ και όλων των παιδιών «Εθελοντούμε», ως φορέας που δραστηριοποιείται στην υπεράσπιση των δικαιωμάτων των ανθρώπων με αναπηρία, στην υποστήριξη των οικογενειών και των φροντιστών τους και στην προώθηση της ισότητας, της συμπερίληψης και της κοινωνικής συμμετοχής, καταθέτει το παρόν Θεσμικό Υπόμνημα με αφορμή το εξαιρετικά σοβαρό περιστατικό αστυνομικής χρήσης πυροβόλων όπλων σε βάρος 20χρονου ατόμου στο φάσμα του αυτισμού στο Άργος.

Το παρόν υπόμνημα δεν αποσκοπεί στην υποκατάσταση των ανακριτικών, εισαγγελικών ή δικαστικών αρχών ούτε στην πρόωγη απόδοση ποινικών ή πειθαρχικών ευθυνών. Η εξακρίβωση των πραγματικών περιστατικών, η αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων και ο νομικός χαρακτηρισμός των πράξεων ανήκουν αποκλειστικά στις αρμόδιες αρχές και στη Δικαιοσύνη.

Ωστόσο, η σοβαρότητα του περιστατικού, η έκταση της αστυνομικής βίας που καταγγέλλεται, η ιδιότητα του τραυματισθέντος ως ανθρώπου με αυτισμό και υψηλό ποσοστό αναπηρίας, καθώς και τα κρίσιμα ερωτήματα που έχουν ανακύψει σχετικά με την αναγκαιότητα, την αναλογικότητα και τον τρόπο χρήσης των πυροβόλων όπλων, καθιστούν επιβεβλημένα:

α) την πλήρη και σε βάθος διερεύνηση της υπόθεσης,

β) τη διασφάλιση της θεσμικής διαφάνειας και της δημόσιας λογοδοσίας,

γ) την αξιολόγηση των υφιστάμενων αστυνομικών πρωτοκόλλων,

δ) την εξέταση του κατά πόσον τα εμπλεκόμενα στελέχη διέθεταν την αναγκαία εκπαίδευση για την αναγνώριση και τη διαχείριση ανθρώπου με αυτισμό ή άλλη μορφή νευροδιαφορετικότητας,

ε) και τη λήψη άμεσων προληπτικών μέτρων, ώστε να αποτραπούν αντίστοιχα περιστατικά στο μέλλον.

Το αίτημά μας δεν στρέφεται συλλήβδην κατά της Ελληνικής Αστυνομίας ούτε παραγνωρίζει το δύσκολο έργο των στελεχών της. Αντίθετα, αποσκοπεί στη θωράκιση τόσο των πολιτών όσο και των ίδιων των αστυνομικών, μέσω σαφών επιχειρησιακών πρωτοκόλλων, εξειδικευμένης γνώσης, πρακτικής εκπαίδευσης και αποτελεσματικών τεχνικών αποκλιμάκωσης.

Η απουσία κατάλληλης εκπαίδευσης σε θέματα αυτισμού, νοητικής ή ψυχοκοινωνικής αναπηρίας μπορεί να οδηγήσει στην εσφαλμένη ερμηνεία χαρακτηριστικών της αναπηρίας ως ανυπακοής, επιθετικότητας, πρόθεσης διαφυγής ή απειλής.

Ένας άνθρωπος στο φάσμα του αυτισμού, ιδίως υπό συνθήκες έντονου φόβου, πίεσης ή αισθητηριακής υπερφόρτωσης, ενδέχεται:

- να μην ανταποκρίνεται άμεσα σε προφορικές εντολές,
- να μην αντιλαμβάνεται τη σοβαρότητα της κατάστασης,
- να αδυνατεί να εκφράσει λεκτικά τις ανάγκες του,
- να αποφεύγει την οπτική επαφή,
- να πραγματοποιεί επαναλαμβανόμενες κινήσεις,
- να επιχειρεί να απομακρυνθεί από το ερέθισμα που του προκαλεί φόβο,

- να καλύπτει τα αυτιά ή το πρόσωπό του,
- να παρουσιάζει κρίση έντονης αισθητηριακής και συναισθηματικής υπερφόρτωσης,
- ή να εμφανίζει συμπεριφορές που, χωρίς την κατάλληλη γνώση, μπορεί να παρερμηνευθούν ως εχθρικές.

Οι συμπεριφορές αυτές δεν συνιστούν αυτομάτως απειλή και δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται με τα ίδια επιχειρησιακά κριτήρια που χρησιμοποιούνται απέναντι σε άτομο το οποίο ενεργεί με πλήρη επίγνωση, κατανόηση των εντολών και πρόθεση επιθετικής αντιπαράθεσης.

Η αναπηρία δεν αναιρεί το δικαίωμα στη ζωή, στην ασφάλεια, στη σωματική και ψυχική ακεραιότητα, στην ίση προστασία από τον νόμο και στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Αντίθετα, δημιουργεί αυξημένη υποχρέωση της Πολιτείας να λαμβάνει θετικά και εξατομικευμένα μέτρα προστασίας.

Σκοπός του παρόντος υπομνήματος είναι:

1. Η θεσμική καταγραφή των σοβαρών ερωτημάτων που προκύπτουν από το συγκεκριμένο περιστατικό.
2. Η υποβολή αιτήματος για πλήρη, ανεξάρτητη, αμερόληπτη και αποτελεσματική διερεύνηση.
3. Η διασφάλιση ότι η αναπηρία και η νευροδιαφορετικότητα του 20χρονου θα ληφθούν ουσιαστικά υπόψη κατά τη διερεύνηση και δεν θα αντιμετωπιστούν ως δευτερεύοντα στοιχεία.
4. Η εξέταση της τήρησης των αρχών της νομιμότητας, της αναγκαιότητας, της αναλογικότητας, της αυτοσυγκράτησης και της προστασίας της ανθρώπινης ζωής κατά τη χρήση πυροβόλων όπλων.
5. Η θεσμοθέτηση υποχρεωτικής και πιστοποιημένης εκπαίδευσης των στελεχών της Ελληνικής Αστυνομίας σε θέματα αναπηρίας και νευροδιαφορετικότητας.
6. Η δημιουργία ενιαίου Εθνικού Πρωτοκόλλου Αστυνομικής Ανταπόκρισης σε περιστατικά στα οποία εμπλέκονται άνθρωποι με αυτισμό, νοητική αναπηρία, άνοια, ψυχοκοινωνική αναπηρία, δυσκολίες επικοινωνίας ή αισθητηριακές αναπηρίες.
7. Η καθιέρωση μόνιμου διαλόγου ανάμεσα στην Ελληνική Αστυνομία, στα αρμόδια Υπουργεία, στους ανεξάρτητους θεσμούς, στα άτομα με αναπηρία, στις οικογένειές τους και στους συλλογικούς φορείς της αναπηρικής κοινότητας.

Το παρόν υπόμνημα στηρίζεται στις συνταγματικές εγγυήσεις της ανθρώπινης αξίας, της ισότητας, της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας, της προστασίας της ζωής και της ειδικής μέριμνας για τα άτομα με αναπηρία, καθώς και στις δεσμευτικές υποχρεώσεις της Ελληνικής Δημοκρατίας που απορρέουν από το διεθνές και ευρωπαϊκό δίκαιο προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΟΥ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΓΚΗ ΠΛΗΡΟΥΣ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗΣ

2. Καταγραφή του περιστατικού

Το παρόν υπόμνημα συντάσσεται με αφορμή το τραγικό περιστατικό που σημειώθηκε στην περιοχή του Άργους, κατά το οποίο ένας 20χρονος άνθρωπος, ο οποίος βρισκόταν στο φάσμα του αυτισμού και, σύμφωνα με όσα έχουν δημοσιοποιηθεί, αντιμετώπιζε σοβαρή αναπηρία και αυξημένες ανάγκες υποστήριξης, τραυματίστηκε από πυροβολισμούς αστυνομικών κατά τη διάρκεια αστυνομικής επέμβασης και στη συνέχεια υπέκυψε στα τραύματά του.

Ο θάνατος ενός νέου ανθρώπου, ιδίως όταν αυτός ανήκει σε ευάλωτη κοινωνική ομάδα και φέρει αναπηρία, αποτελεί γεγονός εξαιρετικής βαρύτητας που επιβάλλει την πλήρη

κινητοποίηση όλων των θεσμών της Πολιτείας, όχι μόνο για την απόδοση τυχόν ευθυνών όπου αυτές προκύπτουν, αλλά και για την εξαγωγή συμπερασμάτων που θα αποτρέψουν την επανάληψη αντίστοιχων περιστατικών.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που έχουν δημοσιοποιηθεί μέχρι σήμερα από την οικογένεια του θύματος, από δηλώσεις των πληρεξουσίων δικηγόρων της και από πληροφορίες που έχουν μεταδοθεί από μέσα ενημέρωσης, ο 20χρονος ήταν άοπλος κατά τη στιγμή του περιστατικού.

Επιπλέον, σύμφωνα με τις ίδιες δημόσιες αναφορές, ο νεαρός δέχθηκε συνολικά επτά πυροβολισμούς στην περιοχή της κεφαλής. Κατά τη νοσηλεία του αφαιρέθηκαν χειρουργικά δύο βολίδες, ενώ πέντε παρέμειναν στο κρανίο του, προκαλώντας ιδιαίτερα σοβαρές κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις, οι οποίες τελικά οδήγησαν στον θάνατό του.

Ο Σύλλογός μας δεν διαθέτει ανακριτική αρμοδιότητα ούτε προβαίνει σε αξιολόγηση αποδεικτικών στοιχείων ή σε νομικό χαρακτηρισμό των πράξεων. Η εξακρίβωση των πραγματικών περιστατικών, η διερεύνηση της νομιμότητας της αστυνομικής επέμβασης, η αξιολόγηση της χρήσης πυροβόλου όπλου και η απόδοση τυχόν ποινικών ή πειθαρχικών ευθυνών αποτελούν αποκλειστική αρμοδιότητα των εισαγγελικών, ανακριτικών και δικαστικών αρχών.

Ωστόσο, ακριβώς επειδή πρόκειται για περιστατικό που είχε ως αποτέλεσμα την απώλεια της ζωής ενός ατόμου με αναπηρία κατά τη διάρκεια επέμβασης κρατικών οργάνων, η Πολιτεία έχει αυξημένη υποχρέωση να διασφαλίσει ότι η διερεύνηση θα είναι πλήρης, ανεξάρτητη, αποτελεσματική, αντικειμενική, αμερόληπτη και διαφανής.

Η διερεύνηση αυτή οφείλει να εξετάσει, μεταξύ άλλων:

- τις ακριβείς συνθήκες κάτω από τις οποίες εξελίχθηκαν τα γεγονότα,
- το επιχειρησιακό σχέδιο που εφαρμόστηκε,
- τις εντολές που δόθηκαν,
- τις εναλλακτικές επιλογές που υπήρχαν πριν από τη χρήση πυροβόλου όπλου,
- την αναγκαιότητα και την αναλογικότητα της χρήσης θανατηφόρας βίας,
- τον αριθμό των πυροβολισμών,
- τη θέση του θύματος κατά τη στιγμή των πυροβολισμών,
- το εάν υπήρχε γνώση ή δυνατότητα γνώσης ότι επρόκειτο για άτομο στο φάσμα του αυτισμού,
- το επίπεδο εκπαίδευσης των εμπλεκόμενων αστυνομικών σε θέματα αναπηρίας και νευροδιαφορετικότητας,
- καθώς και την τήρηση των ισχυόντων επιχειρησιακών πρωτοκόλλων της Ελληνικής Αστυνομίας.

Ιδιαίτερη σημασία έχει επίσης να διερευνηθεί κατά πόσο η συμπεριφορά του 20χρονου συνδέθηκε με χαρακτηριστικά της αναπηρίας του, τα οποία ενδέχεται να παρερμηνεύθηκαν ως επιθετικότητα, απείθεια ή επικινδυνότητα.

Η διεθνής επιστημονική βιβλιογραφία καταδεικνύει ότι άτομα στο φάσμα του αυτισμού, ιδίως όταν βιώνουν έντονο άγχος, φόβο ή αισθητηριακή υπερφόρτωση, ενδέχεται να μην ανταποκρίνονται σε λεκτικές εντολές, να απομακρύνονται από το σημείο, να μην αντιλαμβάνονται την αυθεντία του οργάνου, να μην μπορούν να επικοινωνήσουν αποτελεσματικά ή να εμφανίζουν συμπεριφορές που δεν αποτελούν ένδειξη εγκληματικής πρόθεσης αλλά έκφραση της νευροαναπτυξιακής τους κατάστασης.

Η αναπηρία δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται ως επιβαρυντικός παράγοντας κατά την αξιολόγηση της συμπεριφοράς ενός πολίτη. Αντίθετα, οφείλει να ενεργοποιεί αυξημένες

υποχρεώσεις προσαρμογής, προστασίας και αποκλιμάκωσης από την πλευρά των κρατικών οργάνων.

Το συγκεκριμένο περιστατικό έχει προκαλέσει έντονη ανησυχία σε χιλιάδες οικογένειες ανθρώπων με αυτισμό σε ολόκληρη τη χώρα. Γονείς, φροντιστές και συγγενείς εκφράζουν τον φόβο ότι η αδυναμία αναγνώρισης των χαρακτηριστικών της αναπηρίας μπορεί να οδηγήσει σε τραγικές συνέπειες κατά την επαφή των παιδιών ή των συγγενών τους με τις διωκτικές αρχές.

Η ανησυχία αυτή δεν πρέπει να αντιμετωπιστεί ως συναισθηματική αντίδραση, αλλά ως σοβαρό ζήτημα δημόσιας πολιτικής, προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και εμπιστοσύνης των πολιτών προς τους θεσμούς.

Για όλους τους παραπάνω λόγους, ο Σύλλογός μας θεωρεί ότι η διερεύνηση της συγκεκριμένης υπόθεσης δεν αφορά μόνο την απόδοση τυχόν ατομικών ευθυνών. Αφορά παράλληλα την αξιολόγηση της επάρκειας των υφιστάμενων διαδικασιών, της εκπαίδευσης των αστυνομικών, των επιχειρησιακών πρωτοκόλλων και της δυνατότητας της Ελληνικής Πολιτείας να προστατεύει αποτελεσματικά τα άτομα με αναπηρία κατά την άσκηση της κρατικής εξουσίας.

Η υπόθεση αυτή αποτελεί κρίσιμη δοκιμασία για το κράτος δικαίου, για την εφαρμογή των διεθνών υποχρεώσεων της χώρας και για την εμπέδωση της αρχής ότι κάθε ανθρώπινη ζωή έχει την ίδια αξία και αξίζει την ίδια προστασία, ανεξάρτητα από το εάν ο άνθρωπος αυτός έχει ή δεν έχει αναπηρία.

ΜΕΡΟΣ Γ΄

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ, ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

3. Η προστασία της ανθρώπινης ζωής και των ατόμων με αναπηρία αποτελεί συνταγματική και διεθνή υποχρέωση της Ελληνικής Πολιτείας

Η Ελληνική Δημοκρατία, ως κράτος δικαίου και μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Συμβουλίου της Ευρώπης, έχει αναλάβει συγκεκριμένες συνταγματικές, διεθνείς και ευρωπαϊκές υποχρεώσεις για την προστασία της ανθρώπινης ζωής, της αξιοπρέπειας και των θεμελιωδών δικαιωμάτων όλων των πολιτών, με ιδιαίτερη μέριμνα για τα άτομα με αναπηρία.

Η προστασία αυτή δεν εξαντλείται στην αποχή του κράτους από αυθαίρετες επεμβάσεις. Αντίθετα, δημιουργεί θετικές υποχρεώσεις για την Πολιτεία να οργανώνει τις υπηρεσίες της, να εκπαιδεύει το προσωπικό της, να θεσπίζει κατάλληλα πρωτόκολλα και να διασφαλίζει ότι η άσκηση δημόσιας εξουσίας πραγματοποιείται με σεβασμό στην ανθρώπινη ζωή, στην αναπηρία και στην αρχή της αναλογικότητας.

3.1 Το Σύνταγμα της Ελλάδας

Το Σύνταγμα κατοχυρώνει ως υπέρτατη αρχή την προστασία της ανθρώπινης αξίας.

Το άρθρο 2 παρ. 1 ορίζει ότι ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας.

Το άρθρο 5 κατοχυρώνει το δικαίωμα κάθε ανθρώπου στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς του, καθώς και την προστασία της ζωής, της ελευθερίας και της προσωπικής του ασφάλειας.

Το άρθρο 21 παρ. 6 προβλέπει ειδικά ότι τα άτομα με αναπηρία έχουν δικαίωμα να απολαμβάνουν μέτρων που εξασφαλίζουν την αυτονομία, την επαγγελματική ένταξη και τη συμμετοχή τους στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας. Η διάταξη αυτή δεν

αποτελεί απλή διακήρυξη κοινωνικής πολιτικής, αλλά συνταγματική επιταγή για τη λήψη θετικών μέτρων υπέρ των ατόμων με αναπηρία.

Το άρθρο 25 του Συντάγματος επιβάλλει σε όλα τα κρατικά όργανα την υποχρέωση αποτελεσματικής διασφάλισης των θεμελιωδών δικαιωμάτων και καθιερώνει την αρχή της αναλογικότητας ως βασικό κανόνα κάθε κρατικής επέμβασης.

3.2 Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία

Η Ελλάδα κύρωσε τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία με τον Ν. 4074/2012, ο οποίος αποτελεί δεσμευτικό εσωτερικό δίκαιο.

Η Σύμβαση δεν αντιμετωπίζει την αναπηρία ως ζήτημα φιλανθρωπίας ή πρόνοιας, αλλά ως ζήτημα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ισότητας.

Ιδιαίτερη σημασία για την παρούσα υπόθεση έχουν ιδίως:

- το άρθρο 10, που κατοχυρώνει το δικαίωμα στη ζωή και υποχρεώνει τα κράτη να λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για την αποτελεσματική προστασία του,
- το άρθρο 13, που επιβάλλει την αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη και προβλέπει ρητά την κατάλληλη εκπαίδευση όσων εργάζονται στον χώρο της απονομής της δικαιοσύνης, συμπεριλαμβανομένων των αστυνομικών,
- τα άρθρα 14, 15, 16 και 17, που προστατεύουν την ελευθερία, την προσωπική ασφάλεια, τη σωματική και ψυχική ακεραιότητα και την προστασία από κακομεταχείριση ή εκμετάλλευση.

Οι διατάξεις αυτές δημιουργούν συγκεκριμένες θετικές υποχρεώσεις για την Ελληνική Πολιτεία, μεταξύ των οποίων η κατάλληλη εκπαίδευση των δημοσίων λειτουργών και η προσαρμογή των διαδικασιών τους στις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία.

3.3 Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου κατοχυρώνει στο άρθρο 2 το δικαίωμα κάθε ανθρώπου στη ζωή.

Η νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έχει διαμορφώσει δύο βασικές υποχρεώσεις των κρατών όταν η ζωή αφαιρείται ή τίθεται σε σοβαρό κίνδυνο από κρατικά όργανα:

- την υποχρέωση να υπάρχει σαφές νομικό και επιχειρησιακό πλαίσιο που να ρυθμίζει τη χρήση θανατηφόρας βίας, συμπεριλαμβανομένης της κατάλληλης εκπαίδευσης και εποπτείας των αστυνομικών,
- την υποχρέωση να διεξάγεται πλήρης, ανεξάρτητη, αποτελεσματική και διαφανής έρευνα κάθε φορά που υπάρχει θάνατος ή σοβαρός τραυματισμός κατά τη διάρκεια επέμβασης κρατικών οργάνων.

Η υποχρέωση αυτή υφίσταται ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα της ποινικής διαδικασίας και αποσκοπεί στη διατήρηση της εμπιστοσύνης των πολιτών προς τους θεσμούς και στη διασφάλιση της λογοδοσίας.

3.4 Οι αυξημένες υποχρεώσεις της Πολιτείας απέναντι στα άτομα με αναπηρία

Τα άτομα με αναπηρία δεν απολαμβάνουν λιγότερα δικαιώματα από τους υπόλοιπους πολίτες. Αντιθέτως, το ισχύον νομικό πλαίσιο αναγνωρίζει ότι σε πολλές περιπτώσεις απαιτούνται πρόσθετα μέτρα προστασίας, εύλογες προσαρμογές και εξειδικευμένες διαδικασίες ώστε να διασφαλίζεται η ουσιαστική ισότητα.

Στο πλαίσιο αυτό, η Πολιτεία οφείλει να μεριμνά ώστε τα στελέχη της Ελληνικής Αστυνομίας να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τα χαρακτηριστικά της αναπηρίας, να διακρίνουν συμπεριφορές που απορρέουν από νευροαναπτυξιακές ή άλλες αναπηρίες από πραγματικές απειλές και να εφαρμόζουν τεχνικές αποκλιμάκωσης που περιορίζουν στο ελάχιστο τον κίνδυνο απώλειας ανθρώπινης ζωής.

Η έλλειψη κατάλληλης εκπαίδευσης δεν συνιστά μόνο επιχειρησιακό έλλειμμα· δύναται να οδηγήσει σε εσφαλμένη αξιολόγηση περιστατικών και, κατ' επέκταση, σε σοβαρές παραβιάσεις θεμελιωδών δικαιωμάτων.

3.5 Συμπέρασμα

Η υπόθεση του 20χρονου στο Άργος δεν αφορά αποκλειστικά την εξακρίβωση τυχόν ατομικών ευθυνών. Αναδεικνύει την ανάγκη να εξεταστεί εάν το ισχύον θεσμικό, επιχειρησιακό και εκπαιδευτικό πλαίσιο παρέχει στα στελέχη της Ελληνικής Αστυνομίας τα απαραίτητα εφόδια για την ασφαλή διαχείριση περιστατικών στα οποία εμπλέκονται άτομα με αυτισμό ή άλλες μορφές αναπηρίας.

Η προστασία της ανθρώπινης ζωής και των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία δεν αποτελεί επιλογή της Πολιτείας αλλά συνταγματική, διεθνή και ευρωπαϊκή υποχρέωσή της.

ΜΕΡΟΣ Δ΄

ΠΡΟΤΑΣΗ ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΣΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ ΚΑΙ ΝΕΥΡΟΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

4. Αναγκαιότητα θεσμοθέτησης εθνικού προγράμματος εκπαίδευσης

Το τραγικό περιστατικό στο Άργος ανέδειξε ένα ζήτημα που αφορά ολόκληρη τη δημόσια διοίκηση και όχι αποκλειστικά τη συγκεκριμένη υπόθεση.

Η αποτελεσματική αστυνόμευση δεν βασίζεται μόνο στην επιχειρησιακή επάρκεια και στην εφαρμογή του νόμου. Προϋποθέτει επίσης την ικανότητα αναγνώρισης των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των πολιτών με τους οποίους έρχονται σε επαφή τα στελέχη της Ελληνικής Αστυνομίας.

Στις σύγχρονες δημοκρατίες, η εκπαίδευση των σωμάτων ασφαλείας περιλαμβάνει πλέον εξειδικευμένες ενότητες σχετικά με:

- τον αυτισμό,
- τη νοητική αναπηρία,
- τη ΔΕΠ-Υ,
- το σύνδρομο Down,
- τις ψυχοκοινωνικές αναπηρίες,
- τις αισθητηριακές αναπηρίες,
- την άνοια,
- την επιληψία,
- την εγκεφαλική παράλυση,
- τις διαταραχές επικοινωνίας,
- καθώς και κάθε άλλη μορφή νευροδιαφορετικότητας που ενδέχεται να επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο ένα άτομο αντιλαμβάνεται ή ανταποκρίνεται σε μία αστυνομική παρέμβαση.

Η έλλειψη τέτοιας εκπαίδευσης αυξάνει σημαντικά τον κίνδυνο λανθασμένης εκτίμησης της κατάστασης και μπορεί να οδηγήσει σε δυσανάλογη χρήση βίας, με ανεπανόρθωτες συνέπειες.

Για τον λόγο αυτό προτείνουμε τη θεσμοθέτηση υποχρεωτικού εθνικού προγράμματος εκπαίδευσης όλων των στελεχών της Ελληνικής Αστυνομίας.

4.1 Σκοποί του προγράμματος

Το πρόγραμμα θα αποσκοπεί:

- στην προστασία της ανθρώπινης ζωής,
- στην αποτελεσματικότερη διαχείριση κρίσεων,
- στη μείωση της χρήσης βίας,
- στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης των πολιτών προς την Ελληνική Αστυνομία,
- στη συμμόρφωση της χώρας με τις διεθνείς της υποχρεώσεις,
- στην προστασία των ιδίων των αστυνομικών μέσω καλύτερης αξιολόγησης κινδύνου,
- στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

4.2 Υποχρεωτικότητα

Η εκπαίδευση προτείνεται να είναι υποχρεωτική:

- για όλους τους νέους αστυνομικούς κατά την εισαγωγή τους στις σχολές,
- για όλους τους εν ενεργεία αστυνομικούς,
- για τα στελέχη των ομάδων άμεσης επέμβασης,
- για τις ομάδες ΔΙ.ΑΣ.,
- για την Άμεση Δράση,
- για τις ΟΠΚΕ,
- για τις ΥΑΤ,
- για τις ομάδες που διαχειρίζονται περιστατικά ψυχικής υγείας,
- καθώς και για κάθε υπηρεσία που έρχεται σε καθημερινή επαφή με πολίτες.

4.3 Διάρκεια

Προτείνεται βασική εκπαίδευση σαράντα (40) ωρών.

Ετήσια επανεκπαίδευση οκτώ (8) ωρών.

Επανεπιστοποίηση κάθε δύο έτη.

4.4 Θεματολογία

Η εκπαίδευση θα πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον:

ΕΝΟΤΗΤΑ 1

Ανθρώπινα δικαιώματα.

ΕΝΟΤΗΤΑ 2

Η Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία.

ΕΝΟΤΗΤΑ 3

Βασικές αρχές αυτισμού.

ΕΝΟΤΗΤΑ 4

Τι είναι η νευροδιαφορετικότητα.

ΕΝΟΤΗΤΑ 5

Νοητική αναπηρία.

ΕΝΟΤΗΤΑ 6

Αισθητηριακή υπερφόρτωση.

ΕΝΟΤΗΤΑ 7

Meltdown και Shutdown.

ΕΝΟΤΗΤΑ 8

Τεχνικές αποκλιμάκωσης.

ΕΝΟΤΗΤΑ 9

Επικοινωνία με άτομα που δεν μιλούν ή χρησιμοποιούν εναλλακτική επικοινωνία.

ΕΝΟΤΗΤΑ 10

Χρήση ήπιων λεκτικών οδηγιών.

ΕΝΟΤΗΤΑ 11

Αναγνώριση συμπεριφορών που σχετίζονται με την αναπηρία.

ΕΝΟΤΗΤΑ 12

Διαχείριση οικογενειακών μαρτυριών.

ΕΝΟΤΗΤΑ 13

Αξιολόγηση κινδύνου.

ΕΝΟΤΗΤΑ 14

Εναλλακτικές της χρήσης βίας.

ΕΝΟΤΗΤΑ 15

Διαχείριση κρίσεων χωρίς χρήση πυροβόλου όπλου.

4.5 Βιωματική εκπαίδευση

Η θεωρητική γνώση από μόνη της δεν αρκεί.

Προτείνουμε το πρόγραμμα να περιλαμβάνει υποχρεωτική βιωματική εκπαίδευση με τη συμμετοχή:

- ατόμων με αυτισμό,
- ατόμων με αναπηρία,
- γονέων,
- φροντιστών,
- ψυχιάτρων,
- παιδοψυχιάτρων,
- ψυχολόγων,
- εργοθεραπευτών,
- λογοθεραπευτών,
- ειδικών παιδαγωγών,
- νομικών με εξειδίκευση στα ανθρώπινα δικαιώματα.

4.6 Προσομοίωση πραγματικών περιστατικών

Κάθε αστυνομικός θα πρέπει να εκπαιδεύεται σε πραγματικά σενάρια.

Ενδεικτικά:

- άτομο με αυτισμό που τρέχει,
- άτομο που δεν απαντά,
- άτομο που φωνάζει,
- άτομο που καλύπτει τα αυτιά του,
- άτομο που κρατά αντικείμενο χωρίς επιθετική πρόθεση,
- παιδί που παρουσιάζει αισθητηριακή κρίση,
- ενήλικας που βρίσκεται σε κατάσταση meltdown,
- μη λεκτικό άτομο.

4.7 Συνεργασία με τους φορείς της αναπηρίας

Η εκπαίδευση δεν μπορεί να σχεδιάζεται χωρίς τη συμμετοχή της ίδιας της αναπηρικής κοινότητας.

Προτείνεται η δημιουργία μόνιμου Μητρώου Πιστοποιημένων Φορέων Αναπηρίας, οι οποίοι θα συμμετέχουν στον σχεδιασμό, στην υλοποίηση και στην αξιολόγηση της εκπαίδευσης των αστυνομικών.

Ο Σύλλογος ΑμεΑ «Εθελοντούμε» δηλώνει τη διαθεσιμότητά του να συμβάλει εθελοντικά στην ανάπτυξη και υλοποίηση των παραπάνω δράσεων, αξιοποιώντας την εμπειρία ανθρώπων με αναπηρία, οικογενειών, επιστημόνων και επαγγελματιών που συνεργάζονται με τον φορέα.

4.8 Αναμενόμενα οφέλη

Η εφαρμογή του προτεινόμενου προγράμματος αναμένεται να:

- προστατεύσει ανθρώπινες ζωές,
- μειώσει τη χρήση βίας,
- περιορίσει τα τραγικά περιστατικά,
- προστατεύσει τους ίδιους τους αστυνομικούς,
- ενισχύσει την εμπιστοσύνη των πολιτών,

- βελτιώσει τη διεθνή εικόνα της χώρας,
- αναδείξει την Ελλάδα ως κράτος που εφαρμόζει ουσιαστικά τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία.

Η επένδυση στην εκπαίδευση δεν αποτελεί κόστος. Αποτελεί τη σημαντικότερη εγγύηση για την προστασία της ανθρώπινης ζωής, της αξιοπρέπειας και της εμπιστοσύνης μεταξύ των πολιτών και των θεσμών της Πολιτείας.

ΜΕΡΟΣ Ε΄

ΟΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΒΙΑΣ ΑΠΟ ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΕΠΙΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

5. Η προστασία της ανθρώπινης ζωής ως υπέρτατη υποχρέωση της Πολιτείας

Η προστασία της ανθρώπινης ζωής αποτελεί τον θεμέλιο λίθο κάθε δημοκρατικού κράτους δικαίου. Όταν η κρατική εξουσία ασκείται μέσω των οργάνων επιβολής του νόμου, η ευθύνη αυτή καθίσταται ακόμη πιο αυξημένη, καθώς οι αστυνομικές αρχές διαθέτουν εξουσίες που μπορούν, υπό εξαιρετικές περιστάσεις, να επηρεάσουν άμεσα τη ζωή, τη σωματική ακεραιότητα και την ελευθερία των πολιτών.

Η άσκηση αυτών των εξουσιών δεν είναι απεριόριστη. Αντιθέτως, διέπεται από αυστηρές συνταγματικές, νομοθετικές και διεθνείς αρχές που αποσκοπούν στην προστασία της ανθρώπινης ζωής και στη διασφάλιση ότι κάθε επέμβαση πραγματοποιείται με απόλυτο σεβασμό στα θεμελιώδη δικαιώματα.

5.1 Η αρχή της νομιμότητας

Κάθε ενέργεια των οργάνων επιβολής του νόμου πρέπει να στηρίζεται σε σαφή νομική βάση και να πραγματοποιείται εντός των ορίων που θέτει η ελληνική έννομη τάξη και οι διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας.

Η νομιμότητα δεν αφορά μόνο τη δυνατότητα άσκησης μιας εξουσίας, αλλά και τον τρόπο με τον οποίο αυτή ασκείται.

5.2 Η αρχή της αναγκαιότητας

Η χρήση βίας από τα όργανα επιβολής του νόμου επιτρέπεται μόνο όταν είναι απολύτως αναγκαία και όταν δεν υπάρχει άλλο αποτελεσματικό μέσο για την αντιμετώπιση της συγκεκριμένης κατάστασης.

Η αρχή αυτή επιβάλλει να εξετάζεται κάθε διαθέσιμη εναλλακτική λύση πριν από την καταφυγή σε μέτρα που ενδέχεται να προκαλέσουν σοβαρό τραυματισμό ή απώλεια ανθρώπινης ζωής.

5.3 Η αρχή της αναλογικότητας

Η ένταση της αστυνομικής επέμβασης πρέπει να είναι ανάλογη προς τον πραγματικό και άμεσο κίνδυνο που αντιμετωπίζουν οι αστυνομικοί ή τρίτα πρόσωπα.

Η αναλογικότητα επιβάλλει συνεχή αξιολόγηση των πραγματικών δεδομένων του περιστατικού και αποκλείει τη χρήση δυσανάλογης βίας όταν υπάρχουν ηπιότερα μέσα αντιμετώπισης.

Ιδιαίτερη σημασία αποκτά η αρχή αυτή όταν ο πολίτης είναι άτομο με αναπηρία, καθώς συμπεριφορές που οφείλονται στη νευροδιαφορετικότητα μπορεί να παρερμηνευθούν ως επιθετικές χωρίς να είναι.

5.4 Η αρχή της αποκλιμάκωσης

Σύμφωνα με τις σύγχρονες διεθνείς πρακτικές αστυνόμευσης, κάθε περιστατικό πρέπει, όπου αυτό είναι εφικτό, να αντιμετωπίζεται με τεχνικές αποκλιμάκωσης.

Η λεκτική επικοινωνία, η διατήρηση ασφαλούς απόστασης, η μείωση των εξωτερικών ερεθισμάτων, η αξιοποίηση χρόνου και η συνεργασία με συγγενείς ή πρόσωπα που γνωρίζουν το άτομο αποτελούν πρακτικές που μπορούν να αποτρέψουν την κλιμάκωση μιας κρίσης.

5.5 Τα άτομα με αναπηρία ως ευάλωτα πρόσωπα

Τα άτομα με αναπηρία αποτελούν ομάδα που δικαιούται αυξημένη προστασία από την Πολιτεία.

Η προστασία αυτή δεν συνιστά προνομιακή μεταχείριση αλλά εφαρμογή της αρχής της ουσιαστικής ισότητας, όπως προβλέπεται από το Σύνταγμα και τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία.

Η διαφορετική συμπεριφορά ενός ατόμου με αυτισμό, νοητική αναπηρία ή άλλη μορφή νευροδιαφορετικότητας δεν μπορεί να αξιολογείται με τα ίδια κριτήρια που εφαρμόζονται σε ένα άτομο χωρίς αναπηρία.

Η Πολιτεία οφείλει να διασφαλίζει ότι οι δημόσιοι λειτουργοί διαθέτουν τις απαιτούμενες γνώσεις ώστε να αναγνωρίζουν εγκαίρως τα χαρακτηριστικά της αναπηρίας και να προσαρμόζουν αναλόγως τη συμπεριφορά και τις επιχειρησιακές τους επιλογές.

5.6 Ο Ν. 3169/2003 για τη χρήση πυροβόλων όπλων από αστυνομικούς

Η χρήση πυροβόλων όπλων από τα στελέχη της Ελληνικής Αστυνομίας ρυθμίζεται ειδικότερα από τον Ν. 3169/2003 «Οπλοφορία, χρήση πυροβόλων όπλων από αστυνομικούς, εκπαίδευσή τους σε αυτά και άλλες διατάξεις», όπως ισχύει.

Το νομοθετικό αυτό πλαίσιο διακρίνει τις μορφές αστυνομικού πυροβολισμού και θέτει συγκεκριμένες προϋποθέσεις για τη νόμιμη χρήση πυροβόλου όπλου. Η χρήση του πρέπει να αποτελεί αναγκαίο και ανάλογο μέτρο, να πραγματοποιείται μόνο όταν ηπιότερα μέσα δεν επαρκούν και να αποβλέπει στην αντιμετώπιση συγκεκριμένου, πραγματικού και άμεσου κινδύνου.

Ιδίως ο πυροβολισμός που ενδέχεται να προκαλέσει θάνατο ή σοβαρή σωματική βλάβη πρέπει να εξετάζεται υπό το αυστηρότερο δυνατό πρίσμα, με γνώμονα την προστασία της ανθρώπινης ζωής, την αποτροπή δυσανάλογης βλάβης και την προηγούμενη εξάντληση, όπου οι περιστάσεις το επιτρέπουν, κάθε ηπιότερου και ασφαλέστερου μέσου.

Στο πλαίσιο της διερεύνησης της συγκεκριμένης υπόθεσης πρέπει, επομένως, να αξιολογηθεί ειδικά η τήρηση των ουσιαστικών και διαδικαστικών προϋποθέσεων του Ν. 3169/2003, καθώς και το κατά πόσον οι επιχειρησιακές επιλογές που προηγήθηκαν της χρήσης των πυροβόλων όπλων ήταν συμβατές με τις αρχές της νομιμότητας, της αναγκαιότητας, της αναλογικότητας και της προστασίας της ανθρώπινης ζωής.

5.7 Οι Βασικές Αρχές του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών

Οι «Βασικές Αρχές για τη Χρήση Βίας και Πυροβόλων Όπλων από τους Λειτουργούς Επιβολής του Νόμου», που υιοθετήθηκαν από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών το 1990, καθιερώνουν διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα για τη χρήση βίας.

Μεταξύ άλλων προβλέπουν ότι:

- η χρήση πυροβόλων όπλων αποτελεί έσχατο μέτρο,
- πρέπει να προηγείται, όπου είναι εφικτό, σαφής προειδοποίηση,
- οι αρχές οφείλουν να επιδιώκουν την ελαχιστοποίηση της βλάβης,
- η προστασία της ανθρώπινης ζωής αποτελεί πρωταρχικό σκοπό κάθε αστυνομικής επέμβασης.

5.7 Υποχρέωση αποτελεσματικής διερεύνησης

Κάθε περιστατικό στο οποίο κρατικά όργανα προκαλούν θάνατο ή σοβαρό τραυματισμό επιβάλλει τη διενέργεια πλήρους, ανεξάρτητης, αμερόληπτης, αποτελεσματικής και έγκαιρης έρευνας.

Η έρευνα αυτή δεν αποσκοπεί μόνο στην εξακρίβωση τυχόν ατομικών ευθυνών, αλλά και στην αναγνώριση θεσμικών αδυναμιών, εκπαιδευτικών ελλείψεων ή επιχειρησιακών κενών που ενδέχεται να συνέβαλαν στην επέλευση του αποτελέσματος.

5.8 Η ανάγκη θεσμικής αλλαγής

Το τραγικό περιστατικό που αποτέλεσε αφορμή για το παρόν υπόμνημα δεν πρέπει να αντιμετωπιστεί ως ένα μεμονωμένο γεγονός.

Ανεξάρτητα από την έκβαση της δικαστικής διερεύνησης, η Πολιτεία οφείλει να αξιοποιήσει τα διδάγματα της υπόθεσης προκειμένου να ενισχύσει το θεσμικό και επιχειρησιακό πλαίσιο προστασίας των ατόμων με αναπηρία.

Η επένδυση στην εκπαίδευση, στη γνώση και στην πρόληψη αποτελεί τον αποτελεσματικότερο τρόπο προστασίας τόσο των πολιτών όσο και των ίδιων των στελεχών της Ελληνικής Αστυνομίας.

Η διασφάλιση ότι κάθε αστυνομικός θα διαθέτει τις αναγκαίες δεξιότητες για την αναγνώριση και διαχείριση περιστατικών που αφορούν άτομα με αναπηρία δεν αποτελεί μόνο ζήτημα επιχειρησιακής επάρκειας· αποτελεί έκφραση του σεβασμού της Πολιτείας προς την ανθρώπινη αξία, το κράτος δικαίου και τις διεθνείς δεσμεύσεις της χώρας.

ΜΕΡΟΣ ΣΤ΄

ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

6. Προτάσεις θεσμικών, νομοθετικών και διοικητικών παρεμβάσεων

Με γνώμονα την προστασία της ανθρώπινης ζωής, τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία και την ενίσχυση της εμπιστοσύνης των πολιτών προς τους θεσμούς της Ελληνικής Δημοκρατίας, ο Ευρωπαϊκός και Πανελλήνιος Σύλλογος Φίλων Παιδιών, Εφήβων, Ενηλίκων ΑμεΑ και όλων των παιδιών «Εθελοντούμε» υποβάλλει τις ακόλουθες προτάσεις προς τα αρμόδια Υπουργεία και την Ελληνική Αστυνομία.

A. Για τη διερεύνηση του συγκεκριμένου περιστατικού

1. Πλήρης και ανεξάρτητη διερεύνηση

Ζητούμε τη διενέργεια πλήρους, αντικειμενικής, ανεξάρτητης και αποτελεσματικής διερεύνησης όλων των πραγματικών περιστατικών της συγκεκριμένης υπόθεσης, σύμφωνα με το Σύνταγμα, την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία.

Η διερεύνηση πρέπει να εξετάσει τόσο τις ατομικές ενέργειες όσο και τα επιχειρησιακά, εκπαιδευτικά και θεσμικά δεδομένα που ενδέχεται να συνέβαλαν στην εξέλιξη του περιστατικού.

2. Πλήρης διαφάνεια

Ζητούμε την ενημέρωση της κοινωνίας, στον βαθμό που επιτρέπεται από τη νομοθεσία και χωρίς να επηρεάζεται η ποινική διαδικασία, σχετικά με τα πορίσματα της έρευνας και τα μέτρα που θα ληφθούν.

B. Για την Ελληνική Αστυνομία

3. Υποχρεωτική εκπαίδευση όλων των αστυνομικών

Ζητούμε τη θεσμοθέτηση υποχρεωτικής εκπαίδευσης όλων των στελεχών της Ελληνικής Αστυνομίας σε θέματα:

- αυτισμού,
- νοητικής αναπηρίας,
- νευροδιαφορετικότητας,
- ψυχοκοινωνικών αναπηριών,
- αισθητηριακών αναπηριών,
- επικοινωνίας με ευάλωτους πολίτες,
- προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η εκπαίδευση αυτή πρέπει να αποτελεί μέρος τόσο της βασικής εκπαίδευσης όσο και της διαρκούς επιμόρφωσης των στελεχών.

4. Θεσμοθέτηση βιωματικής εκπαίδευσης

Ζητούμε η εκπαίδευση να περιλαμβάνει υποχρεωτικά βιωματικά εργαστήρια με τη συμμετοχή:

- ατόμων με αναπηρία,
- οικογενειών,
- φροντιστών,
- επιστημονικών φορέων,
- συλλόγων εκπροσώπησης ατόμων με αναπηρία.

Καμία θεωρητική κατάρτιση δεν μπορεί να υποκαταστήσει την άμεση επαφή με την πραγματικότητα που βιώνουν καθημερινά οι άνθρωποι με αναπηρία και οι οικογένειές τους.

5. Δημιουργία Εθνικού Πρωτοκόλλου Διαχείρισης Περιστατικών

Ζητούμε τη σύνταξη και εφαρμογή ειδικού επιχειρησιακού πρωτοκόλλου της Ελληνικής Αστυνομίας για περιστατικά στα οποία εμπλέκονται άτομα με:

- αυτισμό,
- νοητική αναπηρία,
- ψυχοκοινωνικές αναπηρίες,
- άνοια,
- διαταραχές επικοινωνίας,
- άλλες μορφές νευροδιαφορετικότητας.

Το πρωτόκολλο πρέπει να περιλαμβάνει σαφείς οδηγίες αποκλιμάκωσης, αξιολόγησης κινδύνου, επικοινωνίας και συνεργασίας με συγγενείς ή φροντιστές όπου αυτό είναι εφικτό.

6. Υποχρεωτική επανεκπαίδευση

Προτείνεται η περιοδική επανεκπαίδευση όλων των στελεχών της Ελληνικής Αστυνομίας σε τακτά χρονικά διαστήματα, ώστε οι γνώσεις και οι δεξιότητές τους να επικαιροποιούνται σύμφωνα με τις επιστημονικές εξελίξεις και τις διεθνείς καλές πρακτικές.

Γ. Για την Πολιτεία

7. Δημιουργία Εθνικής Επιτροπής

Ζητούμε τη σύσταση μόνιμης διυπουργικής επιτροπής με τη συμμετοχή:

- του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη,
- του Υπουργείου Δικαιοσύνης,
- του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας,
- του Υπουργείου Υγείας,
- της Ελληνικής Αστυνομίας,
- του Συνηγόρου του Πολίτη,
- εκπροσώπων των οργανώσεων ατόμων με αναπηρία,
- επιστημονικών εταιρειών,
- πανεπιστημιακών ιδρυμάτων.

Αποστολή της επιτροπής θα είναι η διαμόρφωση εθνικής στρατηγικής για την ασφαλή διαχείριση περιστατικών που αφορούν άτομα με αναπηρία.

8. Συλλογή και αξιολόγηση δεδομένων

Ζητούμε τη δημιουργία μηχανισμού καταγραφής και ανάλυσης περιστατικών στα οποία εμπλέκονται άτομα με αναπηρία κατά την άσκηση αστυνομικών καθηκόντων, με στόχο την εξαγωγή συμπερασμάτων και τη συνεχή βελτίωση των πρακτικών.

9. Συνεργασία με την αναπηρική κοινότητα

Η Πολιτεία οφείλει να διαμορφώνει τις πολιτικές που αφορούν τα άτομα με αναπηρία σε ουσιαστική συνεργασία με τους ίδιους τους ανθρώπους με αναπηρία, τις οικογένειές τους και τους αντιπροσωπευτικούς φορείς τους, σύμφωνα με την αρχή «Τίποτα για εμάς χωρίς εμάς».

Δ. Πρόσθετες προτάσεις

10. Δημιουργία εξειδικευμένων εκπαιδευτών

Να πιστοποιηθούν εκπαιδευτές της Ελληνικής Αστυνομίας με εξειδίκευση στα ζητήματα αναπηρίας και νευροδιαφορετικότητας, οι οποίοι θα αναλαμβάνουν τη συνεχή επιμόρφωση του προσωπικού.

11. Επιχειρησιακά εγχειρίδια

Να εκπονηθούν και να διανεμηθούν σε όλες τις υπηρεσίες εγχειρίδια και πρακτικοί οδηγοί με σαφείς οδηγίες για τη διαχείριση περιστατικών που αφορούν άτομα με αναπηρία.

12. Αξιολόγηση εφαρμογής

Να προβλεφθεί μηχανισμός περιοδικής αξιολόγησης της εφαρμογής των νέων εκπαιδευτικών και επιχειρησιακών μέτρων, με δημοσίευση συγκεντρωτικών στοιχείων και προτάσεων βελτίωσης.

13. Επιστημονική τεκμηρίωση

Να αξιοποιούνται τα πορίσματα της επιστημονικής κοινότητας και οι διεθνείς κατευθυντήριες οδηγίες για την αναθεώρηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και των επιχειρησιακών διαδικασιών.

14. Συμμετοχή του Συλλόγου «Εθελοντούμε»

Ο Σύλλογός μας δηλώνει την πρόθεσή του να συμβάλει εθελοντικά, με τα μέλη του, τους συνεργαζόμενους επιστήμονες, τους γονείς, τους φροντιστές και τα ίδια τα άτομα με αναπηρία, στη συνδιαμόρφωση και υλοποίηση εκπαιδευτικών δράσεων, παρέχοντας βιωματική γνώση και πρακτική εμπειρία προς όφελος της Ελληνικής Αστυνομίας και της κοινωνίας.

6. Συμπέρασμα

Οι παραπάνω προτάσεις δεν αποσκοπούν στην απόδοση συλλογικής ευθύνης σε κανέναν θεσμό. Αντιθέτως, επιδιώκουν την ενίσχυση της θεσμικής επάρκειας της Ελληνικής Πολιτείας, την προστασία της ανθρώπινης ζωής, την αποτελεσματικότερη άσκηση των καθηκόντων των αστυνομικών και την οικοδόμηση σχέσεων εμπιστοσύνης ανάμεσα στα Σώματα Ασφαλείας και την αναπηρική κοινότητα.

Η πρόληψη αποτελεί πάντοτε την αποτελεσματικότερη μορφή προστασίας. Η επένδυση στη γνώση, στην εκπαίδευση και στη συνεργασία μπορεί να αποτρέψει μελλοντικές τραγωδίες και να ενισχύσει την εμπιστοσύνη των πολιτών σε μια Πολιτεία που σέβεται, προστατεύει και υπηρετεί ισότιμα όλους τους ανθρώπους.

ΜΕΡΟΣ Ζ΄

ΕΠΙΛΟΓΟΣ – ΚΑΤΑΛΗΚΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Το παρόν Θεσμικό Υπόμνημα δεν συντάχθηκε με σκοπό να προκαταλάβει το αποτέλεσμα της δικαστικής διερεύνησης ούτε να υποκαταστήσει τον ρόλο της Δικαιοσύνης. Αντιθέτως, εκφράζει την πεποίθηση ότι κάθε υπόθεση που αφορά την απώλεια ανθρώπινης ζωής κατά τη διάρκεια επέμβασης κρατικών οργάνων πρέπει να διερευνάται με πλήρη ανεξαρτησία, αντικειμενικότητα, διαφάνεια και λογοδοσία, σύμφωνα με το Σύνταγμα, το διεθνές δίκαιο και τις αρχές του κράτους δικαίου.

Ο θάνατος ενός νέου ανθρώπου στο φάσμα του αυτισμού αποτελεί ένα γεγονός που συγκλονίζει όχι μόνο την οικογένειά του, αλλά και ολόκληρη την κοινωνία. Παράλληλα, προκαλεί εύλογη ανησυχία στις χιλιάδες οικογένειες που μεγαλώνουν ή φροντίζουν ανθρώπους με αυτισμό και άλλες μορφές αναπηρίας, οι οποίες δικαιούνται να αισθάνονται ότι η Πολιτεία είναι σε θέση να προστατεύσει αποτελεσματικά τα αγαπημένα τους πρόσωπα ακόμη και στις πιο δύσκολες συνθήκες.

Η Ελληνική Πολιτεία έχει την ευθύνη όχι μόνο να αποδίδει δικαιοσύνη όταν συμβαίνουν τραγικά περιστατικά, αλλά και να δημιουργεί τις προϋποθέσεις ώστε αυτά να προλαμβάνονται. Η πρόληψη αποτελεί θεμελιώδη έκφραση του κράτους δικαίου και της χρηστής διοίκησης.

Η αναπηρία και η νευροδιαφορετικότητα δεν πρέπει ποτέ να αντιμετωπίζονται ως στοιχεία που αυξάνουν τον κίνδυνο για ένα άτομο κατά την επαφή του με τις αρχές. Αντίθετα, οφείλουν να ενεργοποιούν αυξημένη υποχρέωση κατανόησης, προστασίας, εύλογων προσαρμογών και επιλογής των ηπιότερων και ασφαλέστερων μέσων αντιμετώπισης.

Η επένδυση στην εκπαίδευση των στελεχών της Ελληνικής Αστυνομίας, στην εφαρμογή σύγχρονων πρωτοκόλλων αποκλιμάκωσης και στη στενή συνεργασία με την αναπηρική κοινότητα δεν αποτελεί μόνο διοικητική μεταρρύθμιση. Αποτελεί επένδυση στην ανθρώπινη ζωή, στην ασφάλεια των πολιτών, στην επιχειρησιακή αποτελεσματικότητα των Σωμάτων Ασφαλείας και στην εμπιστοσύνη της κοινωνίας προς τους θεσμούς.

Ως Σύλλογος Φίλων Παιδιών, Εφήβων, Ενηλίκων ΑμεΑ και όλων των παιδιών «Εθελοντούμε», δηλώνουμε ότι παραμένουμε στη διάθεση της Ελληνικής Δημοκρατίας, των αρμόδιων Υπουργείων, της Ελληνικής Αστυνομίας και κάθε άλλου δημόσιου φορέα, προκειμένου να συμβάλουμε με τις γνώσεις, την εμπειρία, τις συνεργασίες και τη βιωματική γνώση των ανθρώπων που εκπροσωπούμε στη διαμόρφωση και εφαρμογή πολιτικών που θα ενισχύσουν την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θα προάγουν μια σύγχρονη, συμπεριληπτική και αποτελεσματική αστυνόμευση.

Κλείνοντας, καλούμε την Πολιτεία να αξιοποιήσει το τραγικό αυτό γεγονός ως αφετηρία ουσιαστικών θεσμικών αλλαγών. Κάθε ανθρώπινη ζωή που χάνεται αποτελεί μια ανεπανόρθωτη απώλεια. Η μεγαλύτερη τιμή στη μνήμη κάθε ανθρώπου που χάθηκε είναι να διασφαλίσουμε ότι τα διδάγματα από την υπόθεσή του θα οδηγήσουν σε καλύτερες πολιτικές, ισχυρότερους θεσμούς και αποτελεσματικότερη προστασία των δικαιωμάτων όλων.

Η αξία της ανθρώπινης ζωής είναι αδιαπραγμάτευτη. Η προστασία της αποτελεί ύψιστη συνταγματική, νομική και ηθική υποχρέωση της Πολιτείας.

Ζητούμε από κάθε αποδέκτη του παρόντος να μας ενημερώσει εγγράφως, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του:

α) για τις ενέργειες στις οποίες έχει ήδη προβεί ή προτίθεται να προβεί,

β) για το ισχύον πλαίσιο εκπαίδευσης των στελεχών της Ελληνικής Αστυνομίας σε θέματα αναπηρίας, αυτισμού και διαχείρισης κρίσεων,

γ) για την ύπαρξη ή μη ειδικών επιχειρησιακών πρωτοκόλλων,

δ) για τη δυνατότητα σύστασης ομάδας εργασίας ή θεσμικής διαβούλευσης επί των προτάσεων του παρόντος,

ε) καθώς και για τον αρμόδιο υπηρεσιακό φορέα με τον οποίο δύναται να συνεχιστεί ο θεσμικός διάλογος.

Παρακαλούμε επίσης για τη γνωστοποίηση του αριθμού πρωτοκόλλου που θα λάβει το παρόν υπόμνημα από κάθε υπηρεσία στην οποία διαβιβάζεται.

